

Veszprémi tanulságok

Szerény találkozó névvel illetik a veszprémi televíziós ünnepet. Pedig, mint egy igazi fesztiválon, itt is osztanak díjakat (nem is keveset), tartanak tanácskozásokat, megjelennek írók, rendezők, színészek.

Mégsem a külsőségeken van a hangsúly. Sokkal inkább a — szenvedélyektől sem mentes — megmérettetésen, az alkotók és alkotások megítélésében. Így aztán a televíziózás művészi színvonaláért tett erőfeszítések révén a magyar kulturális élet eseményévé lett a veszprémi tévétalálkozó.

Az idei volt a huszadik, jubileumi találkozó. Ilyenkor, ha csak röviden is, illik számvetést készíteni. Húsz év alatt bemutattak 493 versenyfilmet, rendeztek ötven közönségtalálkozót, ösbemutatót és vitát, s kiosztottak vagy 220 díjat — fődíjat és Veszprém városét, közönségdíjat és (1984-től) a Budapesti Tavasz Fesztivál díját, az utóbbi két évben az eseményt szponzoráló bankok különdíját — rendezőknek, operatőröknek, dramaturgoknak, jelmez- és díszlettervezőknek, zeneszerzőknek, színészeknek.

Az idei termés 17 televíziós alkotás (hat-nyolc évvel ezelőtt még 70-80 műből lehetett választani). E 17 film között olyanok, amelyeket Sütő András, Eörsi István, Pilinszky János, Nádasi Péter, Galgóczi Erzsébet neve jelez. Vagy, hogy a klasszikusokat se felejtjük, Puskin, Turgenyev, Alexej Tolsztoj, Kosztolányi Dezső meg Herczeg Ferenc írásaiból forgatott tévéfilmek szerepelnek.

És, hogy néhány filmcímet is említsek, itt van mindjárt a drámai fődíjjal jutalmazott Anyegin, Szikora János rendezésében. Anyegin történetében arra akar ráébreszteni bennünket a rendező, hogy „nem a csatateremben, hanem a hétköznapi apró és finom dolgai közt fejlő-

dik és tűnik el az élet lényege”. Ahová te mégy a címe a Sütő András önéletrajzi novellájából készült líraian szép és súlyos mondanivalót hordozó filmnek.

Cselényi László rendező szerencsés kézzel nyúlt a nyelvi szépségekben bővelkedő anyaghoz, s költötte át filmnyelvre a Mezőség szórványmagyarságának, „nyelvkárosultjainak ólom-esős szürke valóságát”. Igazi közönségfilm a háború előtt írófejedelmként, utóbb pedig polgári szerzőnek megbélyegzett Herczeg Ferenc darabjából forgatott Kéz kezet most. Témája a pozícióosztás magyar rákfenéje felettébb szellemes megfogalmazásban — felettébb aktuális naprakészséggel.

E 17 film láttán nem könnyű megítélni a televízió művészeti műhelyének színvonalát. Mert volt e művek között elmélyült művészi munka éppen úgy, mint unalmas, elnyújtott produkció. Voltak izgalmas pillanatok és érdektelen jelenetek, mesteri ábrázolások és hamis hangok is.

Pedig napjainkban, amikor egyre kevesebb pénz jut kultúrára (családban, közösségekben és az államháztartásban is), kiemelt szerepe van a televízió kulturális „szolgáltatásainak”.

Az idei zsűrielnök Görgey Gábor a mesterségbeli tudás felértékelődését vélte felfedezni. Megjegyezve, hogy csak a mesterség tudásának birtokában tudja az alkotó kifejezni vízióit, érzéseit, közlendőjét. S valóban a profi módon megoldott jeleneteknél forrósodott fel a közönség hangulata. Most, amikor már nem érdem a politikai merészség, a politikum is csak akkor válik érvényessé egy-egy műben, ha az művészi kifejezőerővel párosul.